

Znalecké značky: vznik - používání - konec

Naprostá většina znalců v našem oboru používá při ověřování známek a dalších materiálů znalecké značky. Ty se dělí na dvě hlavní skupiny - značku obsahující jméno znalce, a značky přidavné, jimiž jsou na ověřovaný materiál uváděny důležité doplňující informace. Sběratelé se obvykle setkávají s otisky těchto značek, aby však mohly vzniknout, musejí samozřejmě existovat i značky kovové, vlastně jakási miniaturní razítka. Jejich používání je důležitou součástí znalecké práce, a proto si o nich dnes řekneme více.

FRANTIŠEK BENEŠ

Jako příklad nám poslouží sada značek nedávno zesnulého znalce Ladislava Dvořáčka, s nimiž se jeho dcera obrátila na Komisi znalců SČF s prosbou o radu, jak s nimi má naložit, aby nemohly být v budoucnu zneužity. I když se zdá, že jde o přirozený a logický postup pozůstalých, rovnou si řekneme, že nejde o přístup běžný. Samozřejmě by mělo být starostí každého znalce, co se stane s jeho značkami, až tu jednou nebude. Z praxe však víme, že tuto důležitou otázku znalci mnohdy buď zanedbávají, nebo se pozůstali neřídí jejich pokyny. Vidíme to dobře na případech starých i nových, počínaje J. Leštickým, jehož jedna ze značek byla zřejmě ztracena už za jeho života, přes E. Hirsche, o jehož značkách nemáme zprávy, dále přes J. Mrňáka, jehož značka se před lety dokonce objevila na trhu (!), přes R. Gilberta, který měl značek více a my nemáme jistotu, zda některá neskončila v soukromých rukách, po J. Karáska, o jehož značkách nemáme žádné zprávy. Tento nedobry stav samozřejmě budí ve sběratelích obavy a vede k potřebě jednou už ověřené známky znovu přezkoušovat.

Správné by samozřejmě bylo, kdyby každý znalec hned v počátku své činnosti veřejně oznámil, jaké značky a v jakém počtu používá, a pokud by došlo ke změně, v čem spočívá. A protože věci vznikají, probíhají a končí, měl by mít každý znalec tolik síly a soudnosti, aby v pravou chvíli na sklonku své kariéry oznámil, jak se svými značkami naložil, nebo jaké pokyny v tomto směru dal své rodině či blízkým. A on sám, nebo jednou ti, které tím pověřil, by měl či měli značku přezkoumatelným způsobem znehodnotit. Je to nakonec v zájmu samotného znalce, který přece nepracuje jen pro současnost, ale jeho výroky budou mít váhu i v budoucnosti - a to někdy i dosti vzdálené.

Pokud se znalec taktó nezachová, může se snadno stát, že s jeho značkou po jeho odchodu někdo manipuluje, otiskuje ji na filatelistický materiál a může tak poškodit nebo dokonce zničit jeho pověst. Pro příklady nemusíme chodit daleko, sám jsem se ve své znalecké a obchodní praxi setkal s řadou případů, kdy jsem byl přesvědčen, že značka na evidentním padětku byla otřista dodatečně, až po znalcově smrti. To se bohužel týká všech shora uvedených znalců, a nejen jich, ale i některých dalších, méně známých.

Jako předseda Komise znalců SČF jsem se setkal jen se dvěma případy, kdy znalci zajistili, aby po jejich smrti byla značka bezpečným způsobem znehodnocena. V prvním případě šlo o značku mého tatínka, kterou předložila moje maminka a já jsem ji za její

přítomnosti znehodnotil úderem kladiva do rytiny se jménem, čímž byly jeho jemné linie zploštěny, značka výrazně změnila svou podobu a není možné ji původním způsobem používat.

Stejně jsem postupoval i v případě značky, přesněji dvou značek znalce Ladislava Dvořáčka. Jak jsem už řekl, předložila mi je jeho dcera, a to v pondělí 27. dubna 2015 odpoledne. Byly obsaženy v celém souboru značek, z nichž dvě byly kovové ryté - vlastní znalecká značka s příjmením Dvořáček provedeným psacím písmem, a čtvercová značka s nápisem SČF a pořadovým číslem 6. Tyto dvě značky jsem za přítomnosti dcery L. Dvořáčka znehodnotil úderem kladiva do tisknoucí plochy. Stav před znehodnocením a po něm jsem fotograficky zdokumentoval. Značku se jménem jsem poté vrátil rodině LD, značku SČF jsem uložil v archivu Komise znalců.

Ostatní předložené značky LD byly rovněž kovové, ovšem ne ryté, ale zhotovené z takzvané horké sazby. Jde o bloky liteřiny sestávající z písmen tvořících potřebný výraz, například „nejasný tisk“, „odstřižené zoubkování“ apod. Tyto přidavné značky jsem neznehodnocoval, protože u nich nehrozí nebezpečí zneužití - jsou snadno zhotovitelné na sázecím stroji a v podstatě zaměnitelné. Celou sadu jsem uložil v archivu Komise znalců SČF (mohlo by se stát, že se budou jednou hodit - například pro výstavní účely).

Oba uvedení (a obezřetní) znalci své značky používali poměrně málo. F. Beneš starší na ověřování celistvosti, L. Dvořáček v počátcích své znalecké dráhy k ověřování klasického materiálu. Je škoda, že stejně nepostupovali znalci, s jejichž značkou se na známkách setkáváme častěji. ■

Poznámka: Pro úplnost uvádím, že v průběhu třiceti let své znalecké činnosti jsem používal dvě různé značky: v letech 1985 - 89 „Pofis-Beneš“, od roku 1990 dosud jen „Beneš“, obojí psacím písmem.

Přidavných značek mám více než 200, a stejně jako mé značky znalecké, jsou všechny kovové a ryté.